

Бъчваров, на ок 50 години

24.07.2010 г.

Събор на Кадъ боаз,
местност до с. Салаш

Ами имаше открит лист. Той се издаваше във милицията. Да минеш у граничната зона. Примерно за тези, които живеят тука. Да речем казват, че граничната зона ще бъде на 15 километра. Т'ва Салаш се намира на 3 километра и се явява в граничната зона. И граничната зона...тези, които живеят с постоянно метожителство, и в паспортите им пише...нали едно време имаше регистрации. И няма, не ти искат. Иначе имаше пунктове такива. Граничен пункт. То даже, къде го гледах и го показвах на жена ми...преди Салаш на едно местò имаше, то седи още-една барачка и пише „Граничен пункт”. Имаше много такива преди години и там си показваш открития лист ако не си жител примерно на селото и си живееш тука. Ако не-издават ти един граничен лист, който важи да речем една седмица или две седмици, за един ден и т.н. И със него имаш право да навлезш в тая гранична зона. Основателната причина я изтъкваш в милицията като отидеш едно време. То сега няма. В милицията си ходиш и казваш „Искам да отида, примерно, на събор” или „искам при роднини” или „искам еди-къде си”. Може да откажат. Ами, с каква цел...граничната зона, особено нали, 70-те години беше, нали периодът беше такъв...труден, хората бягаха.

-За да не бягат в Югославия?

Ами да. Макар че беше социалистическа страна...после от Югославия да отидеш на запад беше много по-лесно. Да не говориме за граничните зони примерно с Гърция и Турция. То и сега в момента с Турция е по-така...с Гърция няма проблеми. Махнаха ги след '89та. И жителството като махнаха. Нали не беше необходимо да искаш софийско жителство за да живееш в София. Или примерно както вие сте от Димитровград трябва аз да взема от Димитровград жителство за да живея там. Да, за да живея. А то жителство м/у другото се изискваше дори ако отидеш на работа за повече там от определен период от време-месец или вече там повече. Те точно т'ва е...Те го направиха, 'щото има райони например в Родопите покрай границата те се обезлюдиха. Т'ва просто е...тях ги няма. Беше изключително трудно да отидеш да живееш там. Аз съм ходил долу на гръцката граница едно село, уникално, все едно си при Господ. Селòто се казва Кестен... Там е пещерата Дяволското гърло. Това е поречието на река...Ерма. И то е на 11 километра, на 11 километра във балкана от Триград. И по един път, калдаръмен път, е, едно време римските пътища както са били... Районът е обезлюден, няма хора, няма хора. Цели родопски села, останаха само старци. Михаил Миков, той е от Видин. Не, от Кула. Но от Видински избирателен район. Ренета Инджова, тя е от Димово тука. Има доста. То много такъв революционен край е тоя. Видинският край винаги е бил, нали червената така да се каж крепост. За съжаление ей го ся Бойко Борисов, много надежди на него, ама...

Защо хората решават да напуснат граничните региони?

Значи, за да има хора на едно място трябва да има поминък. Значи със напускането на хората се ... и поминъка. Няма поминък. Ето сега да речем селото, в което аз съм. Кладорупу. То е от Димово, след тва е Ослукаш, Кладропу, Рабище...Та там останаха 43ма човека по...Значи преди като дете аз съм идвал тука, имам 2ма братовчеди, имаше лятно време имаше по 40, по 50 деца идваха. Значи имахме ниви, царевица, слънчоглед, лозята...тука има един от най-хубавите мерло. Гърнета, котели и т.н. Имат хората поминък, работят. '89та година унищожиха-ликвидираха стопанството, ликвидираха ТКЗС-то, всичко...И хората се разбягаха. Кой по София,

кой по Видин и останаха старци. Младите к'во да правят. Да отглеждат, к'во да отглеждат-царевница-ще му изкупят царевницата на без пари. Той не може да си плати разходите само. Животни да гледа-ми те млякото 30 стотинки...срамота. Имаше преди '89та стимул. Както беше нали, тия региони обезлюдените. Хората даваха пари за да може някой да седи и да работи. Има някои хора отидоха. Масово младите хора най-вече предпочитат да лентяйстват, да живеят ама точно като лентяи да живеят и се лишават от 1000 неща, вместо да отиде да работи, да изкара пари...или както беше починът на времето-учи, мама, да не работиш.

Избягаха ли много хора към Сърбия?

Оттука ли? Не. Те повечето от Сърбия идваха. Не, тука тоя регион не ходят. Нямахме, няма. Нагоре Кула единият пункт и другият Връшка чука. Връшка чука те го откриха преди 10-на години.

Има ли разлика в контрола по границата в сравнение с времето преди '89 г.?

Не е както преди едно време. Едно време границата се е обхождала, патрули. Значи аз имам един колега, той почина, той граничар. И с куче обхождат, знаят си. Дори имало и на турската граница. Преди имаха...тука границите бяха с кльон-нали знаете кльон какво е? Мрежа, тя се казва кльон, щото прилича на кльон-ей такива извити. Границата е била така оградена. Македонската граница беше оградена със кльон, гръцката, с гранична бразда и т.н. Сега няма, ни бразда, няма нищо. Ами примерно ти сега ще избягаш от България-и к'во от т'ва? Говорим сега примерно пакистанци нали, араби, африканци-те са проблемни. Аз съм работил във Африка и знам примерно един черен, в Нигерия съм бил, та нигериец, колко драпа да се добере до която да е европейска държава. Те бягат в България. Те бягаха в България нигерийците. Аз познавам от тях, които бяха тука нали в Елин пелин до София-те лежаха там в ... и после се настаняха в Младост??Светът се глобализира просто, така е модерно да се каже.

Аз мисля, че по-скоро ЕС ще се разпадне. Ще се върне старото стаукво. Ама то е изкуствено създадено. ЕС е създадено срещу Америка. Американците казват „ние сме най-развитото общество” и Европа се обединява срещу икономическата инвазия на САЩ. Обаче японците и китайците излязоха по-дяволи. Китайците к'во от т'ва, че са комунисти.....

Ето сега единната европейска валута-какво стана със нея?Тя стана много силна. Американците се видяха във чудо. И какво направиха?Те направиха икономическата криза само и само доларът да се вдигне. Ето, готово. Кой е виновен за икономическата криза? Станишев? Или преди това Иван Костов?Защо? Ето, то е много просто...Първите, които искат т'ва да стане са германците. Защото те са най-силната европейска държава.Защо германецът, германският данъкоплатец трябва да плаща за това, че примерно, че българинът го мързи да работи? Или гръкът. Аз познавам хора, които са живяли в Гърция-божеее, че по-мързеливо племе от т'ва има ли? Българинът е много изобретателен в т'ва отношение. Примерно тука от еврофондовете получават пари за разни неща. И к'во правят тука-взимат под аренда да рече парцели. Изорават го, взимат парите, повече не го пипат. Нито сеят, нито жънат, нищо. На следващата година пак-изорават го. Ако някой ги попита „добре, къде е продукцията?”. „Нищо не се е родило.”

Как разбра за панаира тук?

Баща ми е от тоя край и преди години, преди 20... '87-ма беше се скараха тука. И братовчед имам. Брат му почина от левкемия. Баща му почина, майка му почина и той остана сам тука. И викам чакай да го видим. И тогава чух за тоя панаир. Вика имало панаир в Салаш. К'ъв е тоя панаир?И дойдох тука. От 4 години всяка година идвам. Аз си взимам отпуска примерно една-две седмици тука да си поседя и така си почивам. Не, няма промяна. Доста хора идват между другото. Утре ще има още повече хора. Като дойдат и специално заради т'ва...започват да идват оркестри, пеят известни певци. Ето там има паметна плоча между другото. Там коя година, тука се събират сърби, т'ва онова. Хората си го почитат, има нужда от такива празници. От Берковица идват най-много, прекупвачи, такива, бе много са. Ето-скара, бира-ударихме 3-4 кюфтета, айде 2 бири, готово. Пък дали ще си купиш нещо...Много тук инструменти такива. Аз съм маниак на тема инструменти и всеи път си купувам по нещо. В Димово всеки четвъртък има пазар. Пазарният ден е четвъртък.

Какво помниш за годините на Югоембаргото?

Ембаргото... Значи се налага, когато започва петролната криза, когато...90-те години, когато нямаше гориво. '87-'88, тогава започва петролната криза. Не, югоембаргото е 90-те години. Тогава го наложиха нищо да не се внася в Югославия. И тогава наште започнаха с тубите тука през гората. Значи аз няма да забравя...колко беше бензинът тогава...там го продаваха 10 пъти по-скъпо. Има си хора, които си бяха направили камари със туби само те от т'ва живееха на практика. Е, дебнеха ги общо взето, ама ся колко е, една пътечка не можа навсякъде да опази. И пак не е онова, което беше, нали с патрули, със кучета и се стреляше на месо тогава. Тука сега един изстрел не се е чул от години. Най-много по някой заек или нещо такова или по лисици. 'Щото е пълно с лисици тука. Миналата година пръскаха със самолет срещу лисиците, 'щото, ааа, голямата популация предполага и болести. Те са основен преносител на бяс.

-Какво друго освен гориво е било забранено да се внася в Югославия?

Общо взето всичко.Значи, ние трябваше да станеме членки на НАТО, к'вото кажат европейците т'ва и ние правим. Сега аз съм малко на мнение, че видяла жабата, че ... вола и тя вдигнала крак. Което ся...Не може сърбите да ги третираш...в края на краищата те първо са съседни държави. Пука му на американеца, че е хвърлил 5 бомби. Много му пука. Обаче ние живееме тука. Особено пограничните райони-те се бяха видели във чудо. Имаше много протести тогава по тия години. Хората протестираха, че не може така-да се налага такова ембарго. Нали по този начин.....ти ги третираш ебати като едва ли не престъпници. Хората не са престъпници. Примерно, че властта е такава, престъпна, хубаво, ама хората какво са виновни? Идваха хората, те си минаваха, ходеха по Видин, ходеха по тия пограничните райони. И Македонията долу. Кога македонецът не е ходил във България да си пазарува. Ами че гърците-като минеш дефилето и там първите градчета преди Сандански още-на всички магазини пише на гръцки. Сега стана обратното-ходиме ние да купуваме. Имаше преди години отваряха македонската граница и Благоевград се напълваше с македонци. Кашкавал, всичко се изкупуваше. И сърбите изкупуваха български кашкавал. Говора 70-те години. 'Щото в България беше много по-евтино отколкото в Сърбия. Сирене и кашкавал. А ние купувахме от там шоколад. Те имат няколко неща, които са уникални за Сърбия-едното е вегетата-т'ва е такава подправка. То е уникално за Сърбия. Значи те имат най-качествената вегета. А такава вегета имат и унгарците. Сега не се ли е обърнала търговията-в България да има много повече стоки от запад?

Честно казано не. Не бих казал. Значи общо взето те до такава степен се глобализира светът, че то вносът вече е от едно и също място. К’вото внасяме ние като държава т’ва внасят и там.

Уважават се. Особено някъде роднини където има. На мене мойта далечна рода по бащина линия, тя идва от сръбския край. Даже на село, когато баща ми е бил дете са ги наричали „сърбете”. Неговият род от сръбско идва. Преди много години. Тука става въпрос за моите пра- пра- пра прадеди. Те са били и много добри бъчвари и от там идва и фамилията ми Бъчавров. От там са пренесли занаята и са били известни в селото.